

Konsumtionen av kött och annan proteinrik mat fortsätter att öka

- År 2010 uppnåddes en rekordnivå för köttkonsumtionen. Vi konsumerade 85 kilo kött per person. Det visar de senaste siffrorna från Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. Ökningar har skett såväl för griskött som för nötkött och fågelkött. Detta medan klimatdebatten har haft stort fokus på livsmedelskonsumtionen, i synnerhet köttkonsumtionen.
- Prognoser för år 2011 visar på en fortsatt ökning av köttkonsumtionen, till upp mot totalt 86 kilo per person. Då är det främst konsumtionen av fjäderfäkött, men även av nötkött, som ökar.
- Kött är ett av de livsmedel där pris och inkomst spelar en större roll än vid inköp av basvaror. År 2010 vände köttpriserna generellt mot en långsammare prisutveckling jämfört med den allmänna prisutvecklingen, och denna prisutveckling fortsatte även under 2011. Under år 2010 vände också konjunkturen uppåt.
- Andra faktorer som kan ha främjat köttkonsumtionen är produktutveckling, nya förpackningar, restauranger med inriktning mot kött samt ändrade konsumtionsvanor. Klimatdebatten har troligen påverkat konsumtionen i motsatt riktning men har inte kunnat uppväga prisseffekterna och de övriga faktorerna.
- Ost och ägg är två andra områden där konsumtionen ökat kraftigt. Detta tillsammans med en ökad köttkonsumtion gör att det ligger nära till hands att anta att det ökade intresset för proteinrika dieter som GI och LCHF nu börjar ge genomslag i statistiken.
- Den totala konsumtionen av matfett och socker ser ut att minska, men variationer förekommer mellan varugrupper. Konsumtionen av glass och godis har minskat under de senaste två åren, medan konsumtionen av läsk och chips ökar. Det märks också en förändring där konsumtionen av mejerivaror med högre fetthalt ökar samtidigt som konsumtionen av mejerivaror med lägre fetthalt minskar, generellt sett. Även om konsumtionen av matfett minskade mellan 2009 och 2010, så ökar den totala fetttillförseln, främst genom kött och ost.
- Konsumtionen av frukt vände uppåt mellan år 2009 och 2010, detta samtidigt som frukten haft en långsammare prisutveckling jämfört med den allmänna prisutvecklingen. Konsumtionen av kaffe ökade, liksom konsumtionen av vin.

Jordbruksverket publicerar årligen statistik över livsmedelskonsumtionen i Sverige. Statistiken har en viss eftersläpning och det senaste tillgängliga året är 2010. Dessa siffror anges som preliminära till nästa års publicering. När det gäller köttkonsumtionen har vi med hjälp av produktions- och utrikeshandelsstatistik även gjort en prognos för 2011. Det den visar är en fortsatt ökning av köttkonsumtionen.

2010 återhämtade sig matkonsumtionen

År 2009 minskade konsumtionen av flera olika livsmedel. Prisökningar och en försvagad krona, lågkonjunktur, debatt om klimateffekter och att minska matsvinnet är några faktorer som säkerligen påverkade utvecklingen. Efter 2009 års minskning av matkonsumtionen på flera områden vände konsumtionen år 2010. Av SCBs statistik för 2010 framgår att försäljningen av livsmedel och drycker i detaljhandeln ökade. Detta beror både på en ökning av sålda volymer med en procent och att priserna på dessa varor steg med en procent.¹

Även om vi tror oss kunna säga något om i vilken riktning olika faktorer har påverkat konsumtionen, så är det svårt att avgöra hur mycket. Således vet vi inte hur mycket diskussionerna om matens klimatpåverkan och om matsvinn har påverkat den totala konsumtionen. Troligen hade konsumtionen ökat mer om de inte funnits, eller så har konsumtionsmönstren förändrats inom varugrupperna, vilket vi inte kan utläsa i statistiken. Att notera är också att statistiken visar en totalsiffra för hela Sverige, som innefattar en rad olika konsumtionsbeteenden.

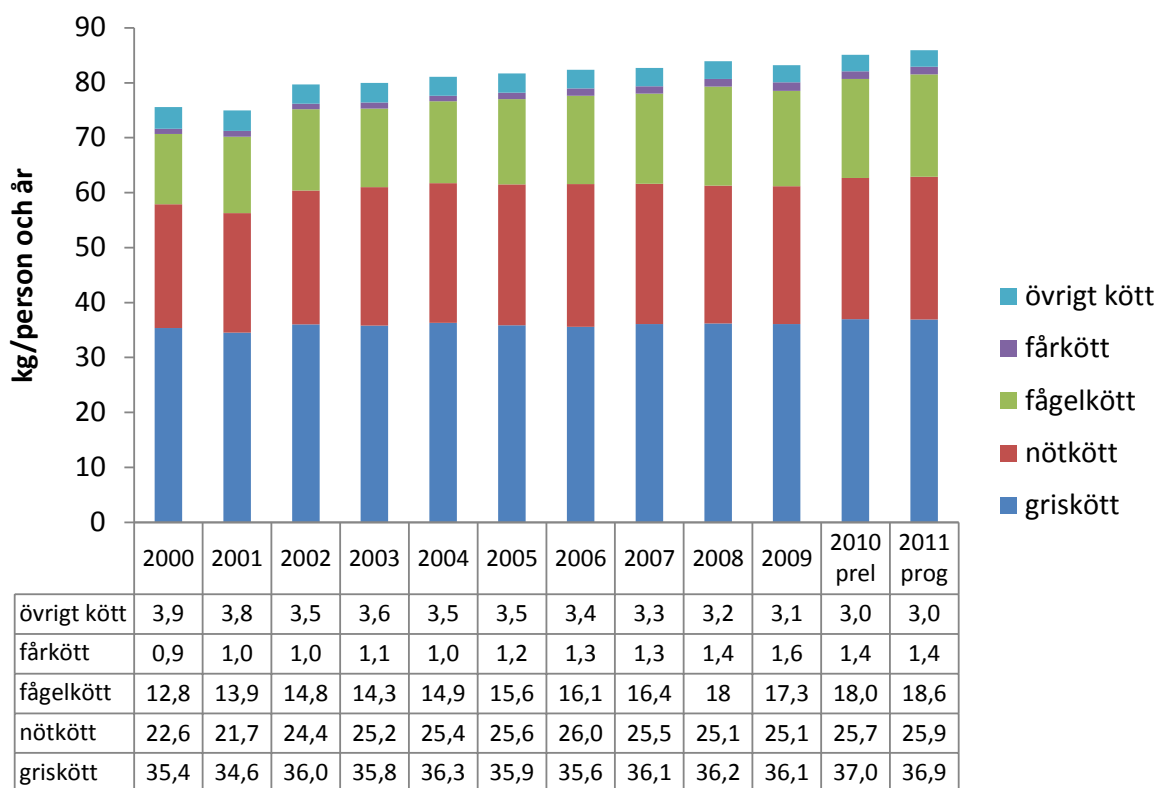
Köttkonsumtionen fortsätter att öka

Figur 1 visar totalkonsumtionen av kött per person och år under perioden 2000-2011, fördelat på nötkött, griskött, fjäderfäkött, fårkött och övrigt kött. År 2010 uppnåddes en rekordnivå för köttkonsumtionen, vi äter nu 85 kilo kött per person och år. Ökningar har skett såväl för griskött som för nötkött och fågelkött. Detta medan klimatdebatten har haft stort fokus på livsmedelskonsumtionen, i synnerhet köttkonsumtionen.

År 2008 låg siffran på 84 kilo kött per person och 2009 på 83 kilo. År 2010 vände konjunkturen uppåt samtidigt som priserna på kött sjönk, vilket troligen påverkat utvecklingen. Kött är ett av de livsmedel där pris och inkomst spelar en större roll än vid inköp av exempelvis basvaror. Ett fortsatt ökat genomslag för olika proteinrika dieter som LCHF och GI kan också vara en förklaring till konsumtionsökningen. Andra troliga faktorer som påverkat utvecklingen av köttkonsumtionen är produktutveckling, nya förpackningar, restauranger med inriktning mot kött samt ändrade konsumtionsvanor.

Prognoser för år 2011 visar på en fortsatt ökning av köttkonsumtionen. Detta framgår också av figur 1. Det är framförallt konsumtionen av fågelkött som ökar, men även nötköttkonsumtionen. Konsumtionen av griskött och fårkött ser ut att hamna på liknande nivåer som år 2010. Det vi inte kan beräkna är konsumtionen av övrigt kött som vilt och inälvor. Mot bakgrund av att denna konsumtion inte har ändrats nämnvärt under de senaste åren, har vi i figuren lagt in samma värde som för år 2010. Detta ger oss totalt en nivå på närmare 86 kilo, det vill säga ytterligare ett kilo jämfört med år 2010.

¹ SCB, Statistiskt meddelande HA 24 SM 1101

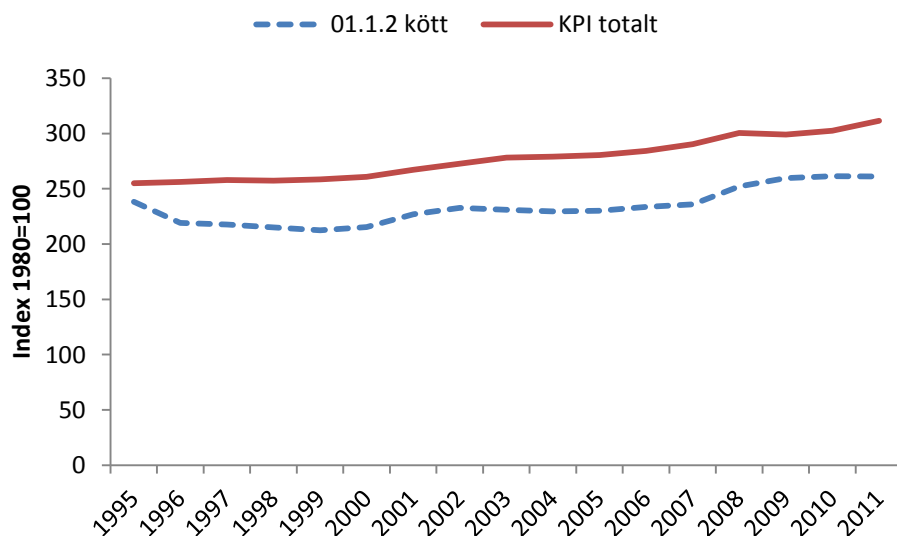

Figur 1 Totalkonsumtionen av kött, kilo per person och år, 1990-2011*

* Siffran för 2011 är en prognos utifrån statistik för perioden januari-november för nötkött, griskött och fårkött samt för perioden januari-september för fågelkött. Perioden har sedan räknats upp till helår med hjälp av de proportioner som rådde under motsvarande period och helår 2010.

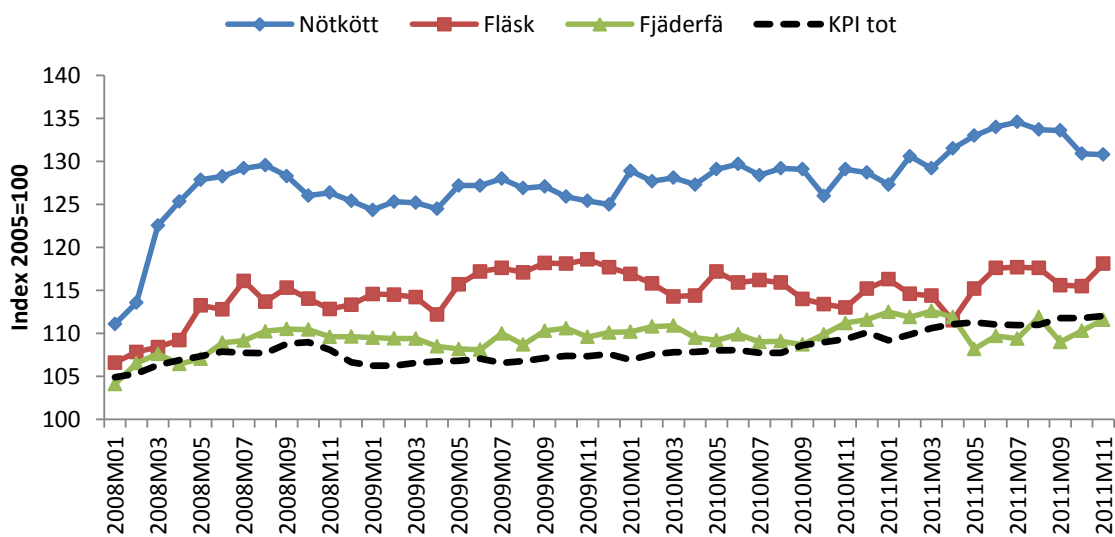
Källa: Jordbruksverket

Den senaste konsumentprisstatistiken för kött (figur 2) visar att köttpriserna har utvecklats i långsammare takt än den allmänna prisutvecklingen (KPI totalt) under 2010 och under 2011. Prisstatistiken för några av köttslagen (figur 3) visar att priserna på nötkött har sjunkit under andra halvan av 2011.

Figur 2 Prisutvecklingen för kött samt för KPI totalt, 1980=100, 1995-2011

Källa: SCB

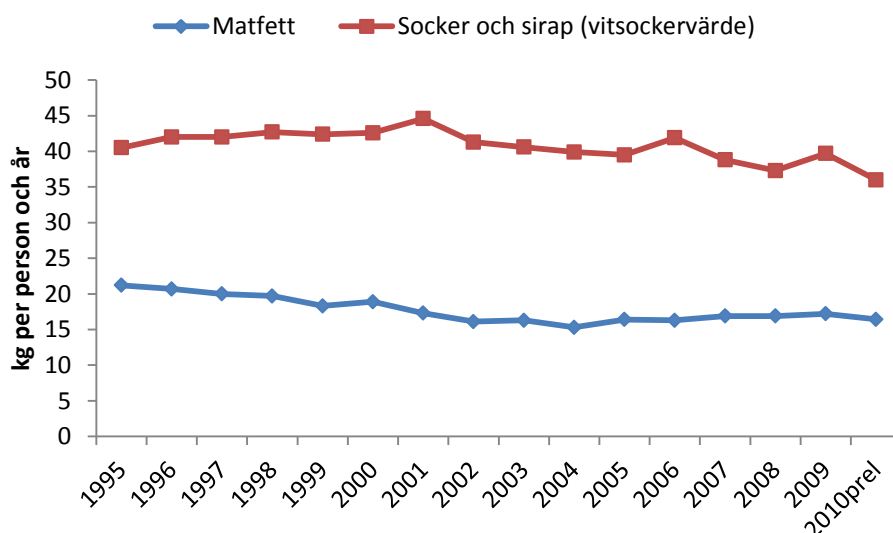
Figur 3 Prisutvecklingen per månad för nötkött, fläskkött och fjäderfäkött samt KPI totalt*, 2005=100, januari 2008 – november 2011

* Statistiken för de olika köttslagen är hämtad från Jordbruksverkets statistikdatabas och avser prisserier från konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J). KPI totalt är hämtad från SCBs statistikdatabas där 1980=100, och är omvandlad till 2005=100.

Källa: SCB

Total konsumtion av matfett och socker minskar

Den totala konsumtionen av matfett och socker gick tillbaka mellan år 2009 och 2010. Detta framgår av figur 4. Konsumtionen av matfett har legat på en ganska jämn nivå under flera års tid medan konsumtionen av socker har pendlat mer. Trenden sedan 1995 har dock varit minskande även för socker. När man ser till olika livsmedel med ett högt fett- och sockerinhåll skiljer sig trenderna åt. Konsumtionen av glass och godis har minskat de senaste två åren, medan chips har en ökande trend. Även gruppen Bakelser, tårter, sockerkakor och övriga bakverk (inkl. crêpes, pizzor, piroger) har lagt sig på en högre nivå de två senaste åren. Här är det dock viktigt att notera att det inom denna produktkategori även ingår produkter som inte är söta. I gruppen övriga bakverk finns crêpes, pizzor och piroger och andra bakverk. Andra bakverk är den del av gruppen som främst bidragit till ökningen. Detta kan vara ett trendbrott. Av statistiken går det inte att utläsa vilka produkter som ingår i andra bakverk.

Figur 4 Totalkonsumtionen av fett och socker, kg/person och år, 1980-2010

Källa: Jordbruksverket, statistikdatabasen samt statistikrapport 2012:01

Men produkter med högre fettinnehåll ser ut att öka

Att notera är också att en förändring märks där mejerivaror med högre fetthalt ökar medan de med lägre fetthalt minskar i konsumtion, generellt sett. Efter att ha minskat konstant under många år ökade konsumtionen av standardmjölk något 2010. Lättmjölken fortsätter att minska och jämfört med de första åren av 2000-talet har även mellanmjölken minskat. Totalt sett för mjölk har konsumtionen gått stadigt neråt sedan 1995, med några års undantag. Konsumtionen av tjock grädde har ökat konstant sedan år 2005, medan konsumtionen av tunn grädde har legat relativt konstant.

En ökning av ost, ägg och kött – har GI och LCHF fått genomslag i statistiken?

Ost och ägg är två andra områden där konsumtionen ökat kraftigt mellan 2009 och 2010. Enligt våra prognosberäkningar fortsatte totalkonsumtionen av ägg att öka även mellan 2010 och 2011, från 13,4 kilo per person till cirka 13,8 kilo per person. Detta tillsammans med en ökad köttkonsumtion gör att det ligger nära till hands att anta att det ökade intresset för proteinrika dieter som GI och LCHF nu börjar ge genomslag i statistiken. Det är dock för tidigt att dra några definitiva slutsatser kring dessa mattrenders inverkan på konsumtionen. En färsk undersökning från Livsmedelsverket visar att bara 3 procent av svenskarna anser att det är bra för hälsan att äta mycket fett. Men det konstateras också att det kan vara skillnad på vad konsumenterna tycker och hur de sedan agerar.²

Konsumtionen av läsk åter över 90 liter, och kaffedrickandet ökar

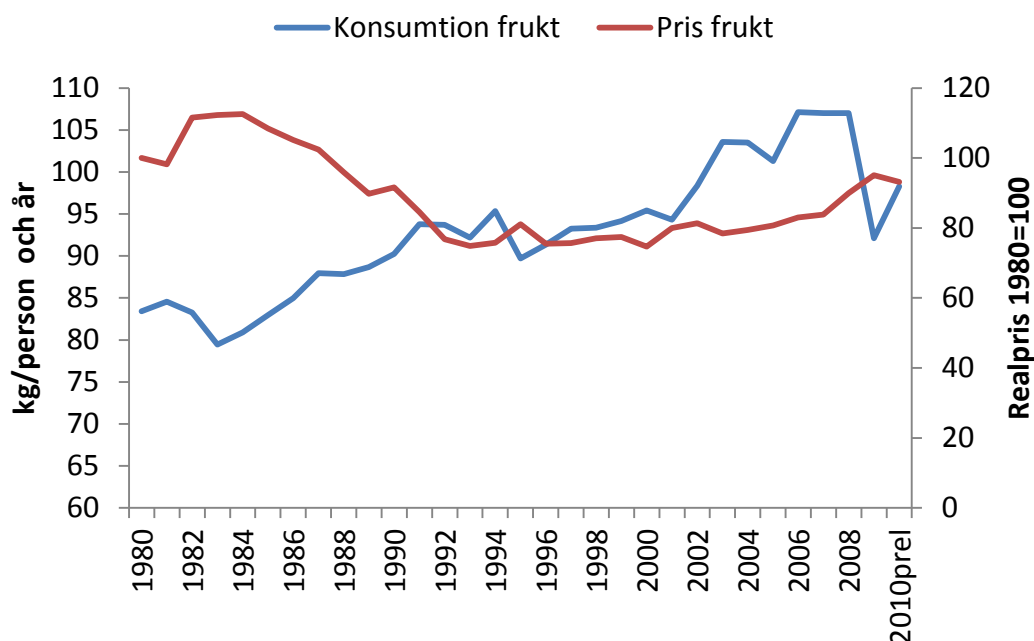
Konsumtionen av läsk har haft en kraftig ökning under de senaste decennierna. År 2007 och 2008 minskade konsumtionen, men under de två senaste åren har den åter ökat och ligger åter på dryga 90 liter per person och år. Smaksatt mineralvatten ingår också i gruppen, och eftersom det inte går att särskilja den ur gruppen med läsk går det heller inte att visa på vilken typ av läsk det är som har ökat de senaste åren. Med tanke på det ökade utbudet av smaksatt mineralvatten ligger det nära till hands att dra slutsatsen att det framförallt är där som ökningen har skett.

Även kaffekonsumtionen har ökat mellan 2009 och 2010, efter att ha legat konstant i ett antal år på åtta kilo per person och år har konsumtionen nu ökat till närmare nio kilo. Detta är i nivå med konsumtionen av kaffe i början av 1990-talet. Vinkonsumtionen fortsätter att öka, och sett ur ett längre perspektiv har även konsumtionen av starköl ökat kraftigt även om ökningen tycks ha stannat av.

Priset påverkar fruktkonsumtionen

Av figur 5 framgår att fruktkonsumtionen, med undantag av vissa år, har varit stigande under de senaste trettio åren. Konsumtionen per person och år har stigit från dryga 83 kilo år 1980 till dryga 98 kilo år 2010. Toppnivåerna nåddes under åren 2006-2008. År 2009 sjönk fruktkonsumtionen ganska mycket, ner till nivåerna om dryga 90 kilo som rådde i början av 1990-talet. Men 2010 vände konsumtionen av frukt alltså åter upp, även om den inte nådde 2006 års toppnivå på 107 kilo. Tidigare har vi kopplat konsumtionen av frukt till prisutvecklingen för frukt, och figur 1 tyder på att det finns ett samband mellan pris och konsumtion av frukt. År 2010 vände prisutvecklingen neråt samtidigt som konsumtionen ökade. Några av frukterna som ökade i konsumtion mellan 2009 och 2010 var grupperna apelsiner, bananer och övriga citrusfrukter; bananer, meloner med mera; samt äpplen och päron. Exempel på andra faktorer som troligen påverkat utvecklingen är ökat hälsotänkande och ändrade matvanor.

² Livsmedelsverket, "Få svenskar tror på nyttan med mycket fett", pressmeddelande 2012-01-17

Figur 5 Konsumtion och pris för frukt*, kg per person och realpris utifrån konsumentprisindex, 1980-2010

* Konsumtionen avser färsk och fryst frukt och bär, och priset avser all frukt och bär, inklusive beredningar. Detta gör att statistiken inte är helt jämförbar.

Källa: Jordbruksverket

Serie om svenska matvanor och matpriser

Denna pm ingår i en rapportserie om svenska matvanor och matpriser. Serien omfattar dels kortare pm och dels lite längre rapporter.

Syftet med serien är att bidra med ett lättillgängligt kunskapsunderlag samt ge uppslag till fortsatta analyser i den allmänna debatten om livsmedelspriser och livsmedelskonsumtion.

Statistikrapporten

Livsmedelskonsumtion och näringsinnehåll, Uppgifter t.o.m. år 2010, statistikrapport 2012:1

Mer läsning

Jordbruksverket rapport 2011:18 ”Svenska matvanor och matpriser. Matkonsumtionens senaste utveckling: köttkonsumtionen stiger igen”.

Kontaktpersoner:

Helena Lööv, utredningar om matvanor och matpriser, telefon 036–15 50 59

Monica Eidstedt, för frågor om statistikrapporten, telefon 036–15 57 97

Åsa Lannhard Öberg, marknadsbevakning kött, telefon 036–15 52 74